

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 538/2015-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, Radlinského 1710, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 41 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 155/2013 a jeho rozsudkom z 10. marca 2014 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 266/2014 a jeho rozsudkom z 11. augusta 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 41 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 155/2013 a jeho rozsudkom z 10. marca 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 266/2014 a jeho rozsudkom z 11. augusta 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Sťažovateľka v úvode sťažnosti uviedla, že spolu s [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“) sú rodičmi maloletej dcéry [REDAKOVANÉ] narodenej [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka od narodenia maloletého dieťaťa nežila s odporcom v spoločnej domácnosti a o maloleté dieťa sa osobne starala. Do 30. septembra 2010 bola poberateľkou príspevku na dieťa v sume 21,99 € mesačne ako štátnej sociálnej dávky, ktorou štát prispieva na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa v súlade so zákonom č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“). Keďže sa v priebehu roku 2010 odporca zamestnal v Rakúsku, kde pracoval pre švajčiarskeho zamestnávateľa, v súlade s legislatívou platnou na území Európskej únie (ďalej len „EÚ“) požiadali o poskytovanie prídavku na dieťa [približne 170 švajčiarskych frankov (asi 140 €) mesačne] zo strany príslušných orgánov vo Švajčiarsku— konkrétne od „*Ausgleichskasse Schwyz*“.

V zmysle legislatívy platnej v rámci EÚ a európskeho hospodárskeho priestoru, prídavky na to isté dieťa nemožno poberať súbežne vo viacerých štátoch v rámci EÚ a európskeho hospodárskeho priestoru a z uvedeného dôvodu poskytovanie prídavku na dieťa na Slovensku bolo sťažovateľke pozastavené— a to na základe rozhodnutia Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Námestove z 30. septembra 2010 ako správneho orgánu, do ktorého kompetencie patrí rozhodovanie o príspevku na maloleté dieťa v rámci Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 600/2003 Z. z., pričom pozastavenie výplaty príspevku na dieťa bolo v citovanom rozhodnutí odôvodnené práve skutočnosťou, že prídavky na maloleté dieťa budú poskytované zo strany iného štátu v rámci európskeho hospodárskeho priestoru.

Sťažovateľka sa po narodení maloletej dcéry s odporcom ústne dohodla na úprave práv a povinností k maloletej, a to okrem iného aj na výške výživného s tým, že ak mu budú priznané prídavky na dieťa, tak jej ich bude vyplácať. Následne, ako to uvádza sťažovateľka, *„odporca svojvoľne začal porušovať túto ústnu dohodu, a dohodnuté výživné začal uhrádzať v ľubovoľne vysokých čiastkach, preto sa v roku 2013 sťažovateľka obrátila na Okresný súd Námestovo s návrhom na úpravu práv a povinností k mal. [REDAKOVANÉ] - predmetné občianske súdne konanie bolo vedené na Okresnom súde Námestovo pod č. :3 P/33/2013“*. Okresný súd v označenom konaní rozsudkom sp. zn. 3 P 33/2013 z 1. augusta 2013 schválil rodičovskú dohodu v takom znení, že maloletú dcéru zveril do osobnej starostlivosti matky (sťažovateľky) a otca (odporcu) zaviazal prispievať od 17. apríla 2013 na výživu maloletej sumou 250 € mesačne vždy k 15. dňu v mesiaci, ako aj prispievať na tvorbu úspor maloletej sumou 50 € mesačne vždy k 15. dňu kalendárneho mesiaca.; t. j. celkovo bol odporca zaviazaný prispievať na maloletú sumou 300 €. V tomto konaní sťažovateľka potvrdila, že odporca prispieval na maloletú sumou 350 €, v ktorej boli zahrnuté aj rodinné prídavky poberané odporcom zo Švajčiarska. Uvedené uviedla aj do správy orgánu sociálneho zabezpečenia.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v septembri 2013 podala na okresnom súde žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia proti odporcovi, a to preto, že odporca síce *„predmetný prídavok na dieťa... poberá, ale tento si neoprávnene ponecháva (prisvojuje) a neposkytuje ho sťažovateľke, ktorá s mal. dieťaťom žije v spoločnej domácnosti a od narodenia sa o mal. dieťa osobne stará“*.

Sťažovateľka svojím návrhom žiadala, aby okresný súd zaviazal odporcu na vyplatenie podľa jej názoru *„neoprávnene zadržaných peňažných prostriedkov, ktoré v podobe prídavku na dieťa - mal. [REDAKOVANÉ] boli odporcovi vyplateného zo strany Ausgleichskasse Schwyz, a to nielen prídavku na dieťa, ktorý bol do dňa podania návrhu vyplatený“*, ale aby okresný súd zaviazal odporcu aj povinnosťou poskytovať peňažné prostriedky získané z prídavkov na ich maloletú dcéru *„aj smerom do budúcnosti po celú dobu poberania tejto štátnej dávky zo strany Ausgleichskasse Schwyz“*.

Okresný súd napadnutým rozsudkom žalobu sťažovateľky o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol, pretože nezistil žiadnu takú právnu skutočnosť, na základe ktorej by prichádzalo do úvahy použitie niektorej zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia upraveného v § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Okresný súd v ňom vyslovil záver, že odporca sa nijako bezdôvodne neobohacuje na úkor sťažovateľky tým, keď na základe dohody s ňou poberá prídavok na maloletú v zahraničí.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny, pričom sa stotožnil so záverom okresného súdu o neexistencii základu nároku, keď medzi sťažovateľkou a odporcom nemožno konštatovať vznik právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia, a navyše uviedol, že nemá právomoc rozhodovať o tom, kto je oprávnenou osobou na poberanie prídavku na dieťa.

Podľa názoru sťažovateľky došlo opísaným postupom oboch všeobecných súdov konajúcich v tejto veci k porušeniu jej základného práva podľa čl. 41 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zásadné pochybenie súdov vidí sťažovateľka v tom, že stotožňujú „odporcom uhrádzané výživné s prídavkom na dieťa (ako štátom poskytovanou dávkou sociálneho zabezpečenia)“. Podľa jej právneho názoru nemožno výživné poskytované odporcom sťažovateľke na základe rodičovskej dohody stotožňovať s prídavkom na dieťa, resp. s akýmkoľvek dávkami sociálneho zabezpečenia či príspevkami poskytovanými orgánmi štátu pre účely výživy maloletého dieťaťa. V žiadnom prípade sa tak sťažovateľka nemôžeme stotožniť s právnym názorom súdu, v zmysle ktorého «prídavok poskytovaný štátom predstavuje „príjem“ odporcu, ktorý je „zohľadnený“ resp. „započítaný“ vo výživnom ktoré odporca poskytuje mal. dieťaťu na základe rodičovskej dohody». V neposlednej rade sú podľa názoru sťažovateľky „rozhodnutia prvostupňového i druhostupňového súdu postihnuté i ďalšou vadou, ktorá podľa nášho názoru má za následok nesprávnosť rozhodnutí vo veci, a síce; v rozhodnutiach absentuje dostatočné, vyčerpávajúce a presvedčivé odôvodnenie rozsudku, v ktorom by súd podrobne vysvetlil

svoje úvahy ktorými sa spravoval a na základe ktorých vyhodnotil skutkový a právny stav tak, že žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

Napadnuté rozhodnutie Krajského súdu Žilina i rozhodnutie Okresného súdu Námestovo považujeme vo svojej podstate za nesprávne, nezákonné a nespravodlivé, ich odôvodnenia za nepreskúmateľné, vzhľadom na absenciu uspokojivého odôvodnenia rozsudku.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a po vykonanom dokazovaní takto rozhodol :

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, v zmysle čl. 46. Ústavy SR a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými článkom VI. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj práva na osobitnú ochranu rodiča sfarajúceho sa o dieťa v zmysle čl. 41 ods. 5 Ústavy SR bolo v konaní pred Krajským súdom Žilina vedenom pod sp. zn.: 11 Co/266/2014 a v konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn.: 8 C/155/2013 porušené.

Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Krajského súdu Žilina sp. zn.: 11 Co/266/2014 zo dňa 11. 8. 2014 a rozhodnutie Okresného súdu Námestovo, sp. zn.: 8 C/155/2013 zo dňa 10. 3. 2014 vo všetkých výrokoch a vec vracia Okresnému súdu Námestovo na nové rozhodnutie.

Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania a trovy právneho zastúpenia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či

v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

1. K napadnutému postupu a rozsudku okresného súdu

Z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bola sťažovateľka oprávnená podať odvolanie (čo aj urobila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K napadnutému postupu a rozsudku krajského súdu

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru aj napadnutým rozsudkom (a postupom) krajského súdu, ktorým

krajský súd rozhodol o odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu tak, že toto rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

2.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany

dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Ústavný súd poukazuje na to, že uvedený článok ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky

a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Krajský súd v napadnutom rozsudku skonštatoval, že napadnutý rozsudok okresného súdu je vecne správny. Okresný súd podľa jeho názoru v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil, keď návrh sťažovateľky na vydanie bezdôvodného opatrenia zamietol. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu o neexistencii základu nároku, keď medzi sťažovateľkou a odporcom nemožno konštatovať vznik právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia.

Z rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu vyplýva, že tieto súdy považovali za preukázané (jednak z výpisov z bankového účtu odporcu, z výpovedí sťažovateľky a odporcu, ako aj správy orgánu sociálneho zabezpečenia), že odporca do dňa podania žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia plnil dohodu uzavretú so sťažovateľkou (najskôr ústnu a neskôr vyplývajúcu zo súdom schváleného zmieru), že bude platiť dohodnuté výživné na maloletú, ako aj prídavky na dieťa poberané zo Švajčiarska (ktoré poberal na základe ich vzájomnej dohody). Okresný súd k tomu uviedol, že nepovažoval za potrebné zaoberať sa otázkou, či odporca vyplatil sťažovateľke prídavky „presne do jedného eura alebo nie“, pretože nepovažoval za preukázaný ani základ uplatneného nároku, ktorý sťažovateľka odvodzovala od bezdôvodného obohatenia.

Ďalej krajský súd uviedol, že „*Prídavok na dieťa je štátnou sociálnou dávkou, ktorý je účelovo určený na zabezpečenie výchovy a výživy nezaopatreného dieťaťa. Právomoc rozhodovať o tom, kto je oprávnenou osobou na poberanie prídavku na dieťa, nepatrí do právomoci súdu. Ide o oblasť verejného práva a rozhodovaciu právomoc tu majú orgány sociálneho zabezpečenia. Nepatrí preto do predmetu dokazovania v tomto konaní, či je odporca oprávnenou osobou na poberanie prídavku na dieťa a či postupom odporcu nedochádza k použitiu štátnej sociálnej dávky v rozpore s účelom jej poskytnutia, ktorým je zabezpečenie potrieb nezaopatreného dieťaťa. Tieto okolnosti však patria do rozhodovacej právomoci príslušných orgánov sociálneho zabezpečenia či už v Slovenskej republike, alebo v inej krajine Európskej únie, ktorej je rodič dieťaťa zamestnancom...“.*

Závazkovo-právny vzťah bezdôvodného obohatenia vznikne podľa názoru krajského súdu vyjadreného v napadnutom rozsudku pri splnení týchto predpokladov:

„a) vznik bezdôvodného obohatenia objektívne merateľného- v peňažných jednotkách na strane povinného (obohateného),

b) k získaniu majetkového prospechu na strane obohateného došlo na základe právnych skutočností, ktoré sú výslovne uvedené v zákone v § 451 ods. 2 a § 454 Občianskeho zákonníka,

c) vznik majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, ktorá postihuje inú určitú osobu (oprávnený), pričom táto majetková ujma zodpovedá zmienenému bezdôvodnému obohateniu na strane obohateného,

d) nejde o prípad bezdôvodného obohatenia, keď zákon napriek majetkovému prospechu vznik bezdôvodného obohatenia výslovne neustanovuje. V danom prípade splnenie týchto podmienok konštatovať nemožno, keď nepochybne nie sú splnené predpoklady ani na jednu zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia uvedených v § 451 ods. 2 a 454 Občianskeho zákonníka. Nemožno preto konštatovať základ uplatneného nároku a rozsudok okresného súdu je správny...“.

Krajský súd v napadnutom rozsudku vyslovil, že je netypické, že *„prídavok na dieťa poberá rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti. Túto právnu skutočnosť (zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti navrhovateľky) založilo vydanie rozsudku Okresného súdu Námestovo sp. zn. 3 P/33/2013 zo dňa 01.08.2013 a v čase rozhodovania o prídavku na maloletú nebola rozhodujúcim orgánom známa. Súd však nie je v tomto konaní oprávnený hodnotiť, či po vzniku tejto skutočnosti je odporca aj naďalej oprávnenou osobou na poberanie prídavku na dieťa a či prípadné použitie prídavku vyplácaného orgánmi sociálneho zabezpečenia Švajčiarskej federácie mimo určeného účelu nie je dôvodom na zmenu doposiaľ vydaného rozhodnutia. O tom môžu rozhodnúť iba príslušné orgány sociálneho zabezpečenia, pričom doposiaľ vydané právoplatné rozhodnutie považuje odporcu za oprávnenú osobu na poberanie prídavku.“.*

Krajský súd sa však nestotožnil s názorom okresného súdu, že prídavok na dieťa, ktorý rodič poberá, je súčasťou príjmu rodiča, ktorý je smerodajný pre určenie rozsahu vyživovacej povinnosti. Podľa názoru krajského súdu *„Ide totiž o štátnu dávku, ktorá je*

priamo určená na zabezpečenie výchovy a výživy dieťaťa. Na tento účel musí byť aj použitá. Každý rodič má vyživovaciu povinnosť voči dieťaťu, vychádzajúc z jeho príjmu z pracovnej alebo inej činnosti, ako aj ďalších osobných a majetkových pomerov.“. Vyživovaciu povinnosť si preto nemožno podľa názoru krajského súdu „splniť poskytnutím prídavku ako štátom vyplácanej dávky účelovo určenej“. Na druhej strane podľa krajského súdu „ale prídavok predstavuje dávku, na ktorú treba prihliadnúť pri určení výživného, a to v tom smere, že táto dávka je spôsobilá zabezpečiť časť potrieb maloletého dieťaťa, ktoré potom nemusia byť pokryté výživným zo strany rodičov. Táto dávka sa musí dostať do sféry maloletého dieťaťa okrem určeného výživného povinného rodiča.

Vzhľadom na, posledný uvedený záver sa však nič nemení na vecnej správnosti napadnutého rozsudku,, že nie je daný základ uplatneného nároku navrhovateľky voči odporcovi. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.“.

Krajský súd správne uviedol, že prídavky na dieťa sú sociálnou dávkou poskytovanou štátom, ktorou tento prispieva oprávnenej osobe na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa. Povinnosťou oprávnenej osoby je zabezpečiť použitie prídavku na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa. Pokiaľ v danej veci boli prídavky na dieťa po dohode so sťažovateľkou vyplácané priamo odporcovi, a tento ich zasielal sťažovateľke (čo nepochybne vyplýva z výpisov z jeho účtu, ako aj z výpovedí oboch rodičov), nemohlo na strane odporcu dôjsť k bezdôvodnému obohateniu. Prijatím plnenia vo forme vyplácaných prídavkov na dieťa odporca nemohol získať majetkovú hodnotu, ktorou by sa na úkor sťažovateľky bezdôvodne obohatil.

V danej veci považovali sudy za preukázané, že na strane odporcu nedošlo k prijatiu takého plnenia, ktoré by zakladalo vznik záväzkovo-právneho vzťahu medzi účastníkmi, na základe ktorého by sťažovateľka bola oprávnená domáhať sa vo vzťahu k odporcovi vydania bezdôvodného obohatenia.

Pokiaľ sťažovateľka navrhovala okresnému súdu, aby zaviazal odporcu na vydanie bezdôvodné obohatenia (spočívajúceho v pravidelných mesačných prídavkoch na dieťa až do roku 2026, tak ako mu bolo priznané) aj do budúcnosti ako opakujúce sa plnenie, ústavný

súd dodáva, že takéto plnenie by ani nebolo možné priznať, keďže ešte nenastali skutočnosti, ktoré by odôvodňovali jej nárok na plnenie. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je možné priznať do rozhodnutia súdu, ale nie za dobu po rozhodnutí súdu (do budúca) formou opakujúceho sa plnenia z dôvodu, že pre rozhodnutie súdu je podľa § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku dostatočným spôsobom zaoberal a vysporiadal so všetkými podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľky smerujúcimi proti odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu sťažovateľky na vydanie bezdôvodného obohatenia. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam Občianskeho zákonníka. Závery krajského súdu preto nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené, ani za arbitrárne. Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné, logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Vzhľadom na to, že ústavný súd zhodnotil právne závery krajského súdu ako správne, nezistil relevantnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu (ako aj jeho postupom) a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jej právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 41 ods. 5 ústavy

Podľa čl. 41 ods. 5 ústavy rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.

Ústavný súd už vyslovil právny názor, v zmysle ktorého čl. 41 ústavy priznáva ochranu manželstvu, rodičovstvu a rodine ako osobitným právnym inštitútom (II. ÚS 47/97). Táto ochrana sa poskytuje prostredníctvom celého radu právnych noriem patriacich najmä do odvetvia rodinného, ale aj správneho, finančného, prípadne aj trestného

práva, ktorých základom nie sú subjektívne práva, ale ktoré vychádzajú z materiálnej podstaty zmyslu a účelu manželstva a rodiny. Ochrana manželstva, rodičovstva a rodiny zaručená prostredníctvom čl. 41 ústavy nie je preto podľa názoru ústavného súdu v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom.

Je nepochybné, že aj právo na pomoc štátu zaručené čl. 41 ods. 5 ústavy je v konkrétnej podobe rozpracované v príslušných právnych predpisoch (napr. finančného a rodinného práva, práva sociálneho poistenia). Z čl. 51 ods.1 ústavy, ktorý obsahuje vlastné interpretačné pravidlo k niektorým ustanoveniam článkov ústavy, medzi ktoré patrí aj čl. 41 ústavy, vyplýva, že domáhať sa práv uvedených v týchto článkoch sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v tejto jej časti ako zjavne neopodstatnenú pre absenciu príčinnej súvislosti medzi postupom a právnymi závermi vo veci konajúceho krajského súdu a namietaným porušením tohto označeného základného práva.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2015